UVOD

Zbog nemogućnosti odlaska na dugo planiranu ekspediciju u Crnu Goru odlučili smo istraživanja nastaviti kod kuće. Zahvaljujući godišnjoj dozvoli za speleološka istraživanja Ministarstva kulture RH, Uprave za zaštitu prirode, ljubaznom načelniku općine Brinje Ivici Mesiću, općini Brinje, vatrogascima DVD-a Brinje, OŠ Luke Perkovića iz Brinja, Šumariji Brinje, svim žiteljima s tog područja, Hrvatskoj vojsci i velikom broju sponzora (veći broj koji je bio i za MSRE "Montenegro '09") ekspedicija se okrenula Rokinoj bezdani – dobro znanom objektu među hrvatskim speleolozima. O tome su obaviješteni sudionici iz Mađarske i Bosne i Hercegovine, koji su bez problema prihvatili novu lokaciju. Rokina bezdana, Rokača, Rokinka ili kako je već tko zove, odavna je poznata žiteljima Stajničkog polja, Jezerana i Brinja, a speleolozima kao jama s do sada najvećom podzemnom rijekom u nas. Nalazi se nedaleko od Jezerana, između dviju Kapela, i od davnina je pobuđivala zanimanje ljudi. To je vertikalna jama (jama klopka) znatnih ulaznih dimenzija, 22x12 metara, iz koje se čuje gromoglasna tutnjava vode s njezina dna, i koju prati legenda o babi Rokači koja je u nju upala i skončala svoj život (najvjerojatnije joj otud ime).

POVIJEST ISTRAŽIVANJA

Prvi put su u nju ušli speleolozi, članovi Speleološkog društva Hrvatske pod vodstvom Drage Pavličevića, u kolovozu 1960. godine, za vrijeme speleološkog pregleda Male Kapele. Oni su tada sišli samo 40 metara duboko. Zbog nedostatka opreme dno nije dosegnuto. Godinu dana poslije, 3. srpnja 1961., pod vodstvom speleologa Hrvoja Malinara iz SO PDS Velebit, četvorica speleologa spustila su se na dno 102 metra duboke Rokine bezdane i došli na obalu do tada, a i danas poznate najveće podzemne rijeke u Hrvatskoj. Ponovno zbog nedostatka adekvatne opreme nisu istraživali dalje. Poslije toga bilo je još jedno istraživanje u jesen 1971. godine, kada je postignut isti rezultat, zbog velikih kiša i velike vode, ali se doznalo da se podzemna rijeka može dignuti i do tridesetak metara.
Godine 1975. speleolozi Velebita prošli su gornje brzace i topografski snimili objekt u dužini od oko 300 metara. Važno je u vezi s tom akcijom da su prvi put vidjeli dvadesetak primjeraka čovječje ribice (Proteus anguinus, Laur.) Od tada je bilo još mnogo istraživačkih akcija i posjeta speleologa iz različitih speleoloških udruga. Velik broj istraživanja i posjeta od 1980. poduzeli su i speleolozi i speleoronioci Društva za istraživanja i snimanja krških fenomena, a danas sljedbenici njegova rada Dinaridi - društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena iz Zagreba.
Treba spomenuti još nekoliko bitnih podataka - prvo ronjenje Miroslava Grčevića u prvom ulaznom sifonu, u listopadu 1979. Zatim prvo preronjavanje prvoga uzvodnog –"ulaznog" sifona u listopadu 1983., koje je obavio Ljubiša Kalinić (sifon su još preronili Ratko Delorko i Željko Škalec! - u literaturi je naveden drukčiji podatak, op. T. K.). U 1984. godini, u listopadu, ponovno se roni (Ljubiša Kalinić, Drago Opačić, Predrag Tarabić i Tihomir Kovačević), prelazi slap "Istra" i otkriva "Tihijev kanal". Zaronilo se desetak metara u drugi sifon (P. Tarabić) (drugi sifon nikada nije bio preronjen do ovogodišnje ekspedicije - pogrešan podatak u literaturi!, op. T. K.) .

U međuvremenu dr. Mladen Kuhta, dipl. geol., za potrebe Geološkog instituta Hrvatske sa speleolozima iz SO HPD "Željezničar" iz Zagreba, od 3. do 7. listopada 2002. godine trasirao je bojom vodu koja ponire u ponorima na Stajničkom polju ispod tunela "Mala Kapela". Nisu bili iznenađeni kada se boja poslije dva dana pojavila u gornjem toku Rokine bezdane i potvrdila teoriju da vode koje poniru u Stajničkom polju prolaze kroz Rokinu bezdanu.
Te je godine održana i MSRE "Rakovica 2002". Pri dosnimavanju za dokumentarni film "Tajni tok rijeke Korane" ekipa u kojoj su bili Alan Kovačević, Alan Stanković i Tihomir Kovačević, prolazeći kroz Slunj (točan datum nije poznat, možda nekoliko mjeseci nakon bojenja vode u ponoru u Stajničkom polju? uvelike se iznenadila kad je ugledala Slušnicu fluorescentno zelenu. Prvo su pomislili da se snima Slušnica iz zraka i pojačana je boja. Novo iznenađenje uslijedilo je kada su nakon nekoliko sati prilikom snimanja na Plitvicama u kanjonu Korane vidjeli također intenzivnu fluorescentnu zelenu boju, u toku pokraj špilje Vila jezerkinja. (To je fotografirano i video snimljeno.) Raspitivali smo se tko je izvršavao bojenja u to vrijeme, ali nije bilo konkretnog saznanja.

Nakon nekoliko mjeseci doznali smo da je početkom listopada 2002. bojom trasiran ponor na Stajničkom polju. Je li trebalo toliko vremena i povišena voda u podzemlju(zima-proljeće i topljenje snijeg!!!) da boja iz ponora u Stajničkom polju prođe kroz kanale Rokine bezdane i pojavi se na izvoru Slušnice (Rokina bezdana i izvor Slušnice udaljeni su 31,0 kilometar zračnom linijom) i negdje na Plitvicama iznad špilje Vila jezerkinja!?! (Rokina-Plitvice-Vila jezerkinja - udaljenost 36,5 kilometara zračnom linijom).
Svakako bi bilo potrebno za velikih voda ponovno trasirati iste ponore kako bi se vidjelo na koje sve izvore izlazi obojena voda. MSRE "Rokina bezdana 09" održana je u dva dijela. Prvi: od 10. - 22. srpnja, s logorom pokraj Rokine bezdane, a drugi od 23. srpnja do 15. kolovoza na Zrmanji. U prvom dijelu, održanom u Rokinoj bezdani i na okolnom terenu, glavni cilj bio je istražiti što više kanala u njoj iza sifona uzvodno i nizvodno, napraviti novi topografski nacrt, ustvrditi kvaliteta vode, potvrditi veliko stanište slatkovodne spužvice i čovječje ribice i to sve dobro video i fotografski snimiti te istražiti još neke objekte u okolici.

LOGOR

Logor je postavljen na livadi u blizini otvora Rokine bezdane. Bila su postavljena dva velika šatora za dnevno druženje i opremu i mnogo malih šatora za sudionike, postavljeni su spremnici za vodu i kemijski zahodi Toi-Toi. Hrana je pripremana u kuhinji OŠ Luka Perković u Brinju i svakovnevno dopremana u logor. Vođa ekspedicije bio je Tihomir Kovačević – Tihi, tajnica Marijana Jelić, vođa logora Hrvoje Dragušica – Dragi, a vođa istraživanja Alan Kovačević, koji je ujedno i snimao video kamerom. Glavni fotograf ekspedicije bio je Gordan Polić – Gogo, a zaslužni za komunikacije Igor Lovrentjev – Igi. O prehrani je brinuo Mirko Stegić – Mimi. Logističku potporu ekspediciji organizirao je Brinjak Marjan Prpić – Luka.

IZVADCI IZ DNEVNIKA EKSPEDICIJE

Petak, 10. srpnja 2009.
Okupljanje prvih članova i postavljanje logora.

Subota, 11. srpnja 2009.
Uređenje logora

Nedjelja, 12. srpnja 2009.
Dio ekipe opremio je Rokinu bezdanu s tri užeta, dva za spuštanje speleologa i jedan za spuštanje opreme. Drugi dio ekipe istraživao je Pasju jamu i Malu Rokinku.

Ponedjeljak, 13. srpnja 2009.
Počelo istraživanje Rokine bezdane. Alan i Pavelić preronili su Prvi uzvodni sifon, prošli Tihijev kanal i zaronili u Drugi uzvodni sifon. Alan je taj događaj opisao ovako:
" Iako smo to već znali, sada smo potvrdili da je Prvi uzvodni sifon, iz kojega se ulazi u Tihijev kanal, puno kraći nego se to pretpostavljalo prije 20-ak godina. Sada smo to još jednom detaljno izmjerili i potvrdili. Ronilo nas je 6 i potpuno smo pregledali sifon, koji je poligonske dužine 6 metara (gledajući od površine vode ulazne stijene iznad sifona do površine vode i stijene iza sifona). Na lijevoj strani, gledajući na ulaz, nalazi se metalna cijev spuštena s površine radi "navodnoga" vodozahvata, te jedna koja je ‘’proletjela’’ kroz bušotinu i nalazi se na dnu sifona. Najveća je dubina sifona 6 metara, ali ga se roni na dubini od 2 metra. Prvi sifon svi smo preronili s jednom 6-litrenom 300- barskom bocom. Zatim smo kroz kanal otplivali do slapa "Istra", 50 metara udaljenog od Prvoga sifona. Na slap smo se penjali s lijeve strane. Velik dio slapa bio je suh. Tu smo zabili "fiks" i ostavili trajno zamku za pomoć pri penjanju iz jezera. Na slapu smo ostavili dvije boce, a četiri odnijeli do kraja Tihijeva kanala. Boce smo nosili rastavljene, radi lakšega transporta. Ispred Drugog uzvodnog sifona malena je plaža, dovoljna da se Pavelić i ja opremimo. Spojili smo četiri zasebne boce u dva ronilačka kompleta. Kako smo prvi put išli u preron, ne znajući što nas sve čeka pri istraživanju i u sifonu, sve smo radili s punim oprezom i po najstrožim speleoronilačkim pravilima. Maksimalna je dubina drugog uzvodnog sifona 8 metara, a duljina 30 metara. Širok je na mjestima oko 10 metara, a vidljivost je u vodi bila oko 5-6 metara. U prvom ronjenju nismo znali jesmo li u "glavnom" kanalu ili u nekom bočnom… Ronili smo po nekakvom osjećaju i iskustvu, prateći teren kanala… Izronili smo na mjestu gdje je voda bila duboka oko 1 m. Prilikom izrona mislio sam da smo pogodili neki sporedni kanal… Gotovo nevjerojatno, Rokina je iza sifona potpuno promijenila karakter. Izronili smo u potpunu tišinu i čudesan mir… Zavezali smo "safe-line" oko jednog kamena i s opremom lagano otplivali nekih 50 metara, voda je bila duboka između 5 i 8 metara. Vratili smo se. Takav je bio dogovor, a "safe-line" smo odrezali i ostavili za sljedeće istraživanje."

Mađari su nizvodno postavili prečnice preko slapa i "mlina" do jezera s čovječjim ribicama i slatkovodnim spužvicama. Užad su postavili na prijašnje "fikseve" Druga ekipa topografski snimala Malu Rokinku. Zaključeno je da Mala Rokinka ima pukotinske veze s Pasjom jamom i da svakako ima podzemnu vezu i s Rokinom bezdanom, kao i Pasja jama. To smo zaključili na temelju priča ljudi iz sela. Naime, kada se razina vode u Rokinoj jami podigne i utihne šum slapova iz njezine dubine, tada se u Maloj Rokinki voda digne gotovo do ulaza i ujezeri. S pojavom šuma slapova u Rokinoj u Maloj Rokinki nestaje jezero, najvjerojatnije kroz pukotinu

gdje se kopalo(!?!).
Voda odlazi i kroz još neke pukotinske kanale u Pasju jamu i podzemnim putovima dalje prema ponorima u Jezeranskom polju ili prema Rokinoj bezdani.

Utorak, 14. srpnja 2009.
Slobodan dan, dan za odmor i relaksaciju. Mađari otišli na izlet na Plitvice.

Srijeda, 15. srpnja 2009.
Ana Šebalj iz Općine Brinje prikupila je podatke za članak u Brinjskom glasniku i za Brinjski portal. Zamijenjeno oštećeno uže u Rokinoj bezdani. Dio ekipe u parovima se spuštao s opremom na sebi, a dijelom prateći transportno uže i ronilačku opremu. Za vrijeme spuštanja zadnjega para na prvom zubu otkvačila se torba s regulatorima i pala sve do dna. Na sreću, svi su već bili u Suhom kanalu, a regulatori su otišli u "otpis". Topografski i fotografirana snimljena je ulazna vertikala, Suhi kanal i mokri kanal uzvodno do Prvog sifona. Druga ekipa je topografski snimala Pasju jamu i Malu Rokinku.

Četvrtak, 16. srpnja 2009.
Dan odmora za ekipu iz Rokine bezdane. Druga je ekipa s mještaninom Daliborom otišla do nove jame u zaseoku Dumenčići blizu Stajnice. Jama je u Stajničkoj uvali ili Stajničkoj žlibi i duboka je 8 metara. Prikupljen je biološki materijal. Poslijepodne su svi sudionici ekspedicije razgledali Siničića špilju. Zamijećeno je da je netko nedavno bio unutra, sve je puno urezanih znakova „Ž…". Šteta, jer speleolozi nisu devastatori i mislimo da je to napravio neki neodgovorni samozvanac koji se proglasio pripadnikom te speleološke udruge.
U isto vrijeme topografski je snimljena Mala Siničića špilja, čiji je ulaz dvadesetak metara od glavnog ulaza u Siničića špilju, a otvorio se prije nekoliko godina, nakon velikih kiša i poplava. Zacijelo je povezana sa Siničićkom, međutim, fizički se ne može proći zbog uskoće kanala.

Petak, 17. srpnja 2009.
U logoru su boravili novinari "Globusa" i napravili reportažu o ekspediciji. Ugodno smo se iznenadili doznavši da je Općina Brinje donirala novac za 200 metara užeta. Zahvaljujući Robertu Erhardtu i firmi "Vrhunac" d.o.o. uže Bluewater (jedno od najkvalitetnijih superstatika), bilo je navečer u logoru. Donijela ga je Beata Prpić. U Rokinoj Alan i Frf topografski su snimili sve do trećeg sifona, nacrtavši preko 200 metara novog dijela. U prođenim kanalima vidjeli su mnoštvo čovječjih ribica.
ALANOV OPIS AKCIJE:
"Kako se Pavelić morao vratiti u Zagreb, moj novi partner za daljnje istraživanje i topografsko crtanje novih uzvodnih dijelova bio je Frf. Topografski smo snimili sve do mjesta gdje smo stali Pavelić i ja te otud nastavili paralelno topografski mjeriti i istraživati. Rokina je u ovom djelu neprepoznatljiva. Krene kao polupotopljeni kanal, a onda slijedi velika dvorana, opet kanal pa dvorana i tako sve do trećeg sifona. Voda je u 90% kanala vrlo duboka pa se tok uopće ne osjeti, tako da je totalna tišina u tom dijelu špilje. Uspoređujući ovaj dio s do sada poznatim dijelovima vodenog toka Rokine, gdje se jedva međusobno čuje od gromoglasne buke vode…ovdje je druga priča… Dojam pojačava veličina kanala i dvorana, gdje naša električna rasvjeta izgleda kao mala krijesnica. U ovom djelu zamijetili smo također veliki broj čovječjih

ribica, ali niti jednu slatkovodnu spužvicu. Topografski smo snimili sve do Trećeg uzvodnog sifona. Sva uzvodna ronjenja u Rokinoj bezdani Frf i ja odradili smo u suhim ronilačkim odijelima i zaključili da je to bio najbolji potez, jer smo bili više od 5 sati u vodi i mirovali prilikom mjerenja. Uvjeren sam da to ne bismo mogli dobro napraviti u mokrim odijelima, jer bi nam u hladnoj vodi, nakon više sati boravka u njoj, koncentracija osjetno pala zbog hladnoće."

Taj smo dan istraživali i drugu jamuna koju su nas dan prije upozorili cestari. Nazvali smo je *Ja ma uz cestu*
. Duboka je oko 8 metara i prepuna je smeća i bombi. Poslije istraživanja dali smo joj ime „ *Jama sa smećem*
".

Subota, 18. srpnja 2009.
Stigao je bosanski dio ekipe, postavili su jarbol, svoju zastavu i šatore. Odlučeno je da subota bude slobodan dan, zbog napornog rada prethodnog dana. Razlog je bila i iznenadna povišena temperatura više članova ekspedicije. Poslije telefonske konzultacije s dr. Josipom Čičekom posegnulo se u ''ekspedicijsku apoteku''. Dijagnoza: lagana viroza (vjerojatno zbog vode).

Nedjelja, 19. srpnja 2009.
Većina bosanske ekipe otišla je u Siničića špilju. Alen, Ado, Jasmin, Darko, Ester Domina i Zsofia Libor, spustili su se u Rokinu i ronili u jezeru jame, koja se nalazi ispred kraja Suhog kanala. Uže je fiksirano u suprotnom zidu od ulaza u jamu i preko uglavljenog debla i velike blatne kosine spušteno je u jezero. Dubina od Suhog kanala do razine vode je 18 m. Na rubu blatne obale napravljena je improvizirana platforma za opremanje. Alen se uz pomoć Darka opremio i zaronio u jezero.
Safe-line je fiksiran na Darku, koji je plutao na površini jezera. Alen je zaronio nekoliko puta i postupno došao do dubine od 23 metra, na južnom kraju jame. Vidljivost je bila veoma loša, od 1 do najviše 3 metra, zbog velikog blata na okolnim stijenama i "dnu". Mogućnosti daljnjeg ronjenja postoji kroz vertikalne pukotine široke 1 do 4 metra. Zamijetio je dvije čovječje ribice i na nekoliko mjesta slatkovodne spužvice.
Dio ekipe otišao je u jamu Sekulićku i Lipice. U Lipicama je razgledana stara škola, koja je DDISKF-u ponuđena da je uredi za svoj speleološki dom. Škola se nalazi pokraj crkve. Razgledana je i Črnačka špilja. U glavnom sifonu, zbog vrlo niske vode, zamijećen je ''novi'' kanal.

Ponedjeljak, 20. srpnja 2009.
Istraživanjima se priključio mr. Roman Ozimec, dipl.inž., iz HBSD-a. On je vodio biospeleološku ekipu. U Rokinu su sišle tri ekipe. Prva ekipa: Alan, Frf i Gogo u suhim odijelima otišli su do trećeg sifona. Alan i Frf su ga preronili i topografski snimili, a također i prostor iza njega. Druga ekipa: Alen, Darko, Ado i Jasmin, provjerili su sifon u drugoj jami Suhog kanala a Alen ga je i

topografski snimio. Dubina od Suhog kanala do razine vode je 21 m Treća ekipa, biospeleološka: Roman, Ester i Sofie, uzela je uzorke vode i postavila zamke kako bi se drugi dan vidjelo ima li kakvih novih životinjskih vrsta.
Ekipa na površini postavila je ogradu oko jame i krović za natpis pokraj ulaza u Rokinu. Ulaz je tako zaštićen. Na ploči će osim naziva biti i kraći informativni tekst o Rokinoj bezdani.
Popodne je dio ekipe u Črnačkoj špilji potvrdio da je riječ o novom dijelu sifona, koji se kao pukotinski širi dalje još 6 metara. U logoru je nastalo veliko veselje kada se doznalo da su Alan i Frf preronili i treći sifon.

ALANOV OPIS AKCIJE: -
"Nakon iskustva s uzvodnim dijelom Rokine bezdane ovaj put smo odlučili da ćemo Frf, Gordan i ja otići sa svom opremom sami u daljnja istraživanja, jer je druga ekipa bila potrebnija Alenu u Suhom kanalu. Gordan je pratio Frfa i mene i silno se trudio da zabilježi što više trenutaka potpuno "nove" Rokine bezdane…što mu je i uspjelo, to sada znamo. Sve je obavio tehnikom "one man show", s tri vanjska fleša, što je u ovakvom objektu više nego "nemoguća misija" i za to je zaslužio svako poštovanje. Neke je snimke pripremao i podešavao i do 10-15 minuta, plivajući i tražeći pogodna mjesta za postavljanje fleševa. Za to smo vrijeme Frf i ja dopunjavali mjerenja koja su ostala i borili se sami sa sobom i cjelokupnom opremom, jer smo bili u suhim neoprenskim odijelima, s dvobocnicima, olovom i ostalim stvarima potrebnim za istraživanje. Kretali smo se vrlo sporo i teško, a to je rezultiralo grčevima u nogama, bar u mojim. Daljnje napredovanje otežavalo je nekoliko mjesta na kojima su se prilikom urušavanja dvorane kameni blokovi poslagali tako da ih nismo mogli zaobići plivanjem, nego smo morali skidati peraje s nogu i izlaziti iz vode. Tada je naša oprema dobivala "punu težinu". Morali smo skakati po tim gromadama, kako ne bismo pali, jer su između njih, naravno, bili duboki procijepi. Bilo je klizavo i vrlo teško.
Nakon nekoliko sati sva trojica smo došli do trećeg uzvodnog sifona. Opremili smo se i zaronili. Njegovu dužinu nismo unijeli u dužinu objekta jer smo smjer uzeli samo na dva mjesta unutar sifona, zbog informacije o smjeru kanala, a dužinu smo odredili na temelju dužine safe-linea. Preronili smo treći sifon maksimalne dubine 5 metara i dužine 25 metara te izronili u mali kanal bez mogućnosti da negdje stanemo nogama. Plivali smo u tom jezercu i promatrali gdje je nestala ta "velika" Rokina bezdana. Vidjeli smo da nam iznad glave nije prava stijena, tj. "plafon", nego da je riječ o kamenoj gromadi, koja je poklopila gotovo cijeli kanal, ali se između stijena nazire velika dvorana. Na jednom mjestu s lijeve strane, uz Frfovu sam se pomoć, s cjelokupnom opremom popeo oko 1,5 metar visoko u jedan kanal veličine 1x2 metra. Kanal se nastavlja. Od daljnjeg smo istraživanja odustali, bar za ovaj put, jer smo bili nemoćni bilo što više učiniti.
Pri povratku smo Frf i ja obratili pozornost na prijeđeni dio, da provjerimo nismo li možda prošli pokraj nekog većeg kanala. U zadnjih desetak metara činilo mi se da vidim bljeskanje površine, ali kao što to obično biva, imao sam problema s „rilom", kojemu se safe-line omotao oko osovine i više ga nisam mogao izvući pa nisam mogao ići pogledati je li to možda pravi izlazak iz sifona. Odmah sam pomislio "nema veze", bar imamo razlog zbog kojega ćemo se ponovno vratiti."

Biospeleolozi su postavili zamke i prikupili nešto biomaterijala. Navečer je došlo izaslanstvo brinjske općine, koji su dočekali zadnje ljude iz Rokine i družili se s nama uz logorsku vatru, glazbu i pjesmu do poslije ponoći.

Utorak, 21. srpnja 2009.
U 9.30 sati Radio Otočac je objavio reportažu o našem istraživanju. snimljenu dan prije telefonskim putem. O ekspediciji su govorili Tihi, Alan, Luka i Ado. Ekspediciji se priključio i ostali dio bosanske ekipe. Novopridošli sudionici spustili su se u Rokinu i pomogli Alanu pri snimanju i Alenu pri uronu u drugu jamu u Suhom kanalu.
Roman i biospeleološka ekipa pokupili su zamke postavljene dan prije, a Roman je Alanu, za video zapis, pričao o životinjskom svijetu u Rokinoj. Alen je uz pomoć bosanskih speleologa zaronio u jezero druge jame u Suhom kanalu, prve od ulaza u Suhi kanal. Sišao je pomoću užeta fiksiranog na stijeni. Dvobocnik i ostala ronilačka oprema spušteni su užetom. Alen se opremio na površini jezera, vezan na užetu, jer su okolne stijene okomite, "bunarski" se spuštaju u dubinu.
Zaronio je do dubine od 28 metara i nije vidio dno, a ni stijene oko njega. Vidljiv je bio samo sjeverni dio zida. Vidljivost je bila 3-5 metara. Nije zamijetio ni spužvice ni čovječje ribice. Prvi par koji je izišao na površinu donio je uzorke vode iz uzvodnog jezera, koju je načelnik Brinja Ivica Mesić proslijedio na analizu u Rijeku.

Srijeda, 22. srpnja 2009.
Raspremanje logora. Kod jame je završena nadstrešnica s natpisom Rokina bezdana i kraćim tekstom o njoj i zamolbom da se ništa ne baca u nju. Razmotan je Bluewater, smočen i spušten u Rokinu. Alan je imao čast da se prvi spusti po njemu. U izlaznom sifonu ‘’vrtiću čovječih ribica’’ zaronio je do dubine od 27 m i dužine 60 m. Nije primjetio jaču struju vode, ali je vidio mnogo zaglavljenog granja i debala i brzo se mutilo...
Vidio je i izrazito veiki i debeo primjerak čovječje ribice, sigurno duži od 30 cm. Izvučena je cijela oprema iz jame i pripremljena za transport na Zrmanju. Nakon roštiljanja oko logorske vatre održana je poduža rasprava o rezultatima i nastavku ekspedicije na Zrmanji. Od 22. srpnja do 15. kolovoza 2009. ekspedicija je radila na Zrmanji. Logor je bio u Mićanovim Dvorima u Kruševu, kod Đure Župana.
Na Zrmanji se ekspediciji priključilo 12 speleologa iz Mađarske, iz Tatabanye.

Z A K LJ U Č A K

Glavni cilj ekspedicije je ostvaren, istraženo je oko 300 m novih kanala, preronjen su još dva sifona u uzvodnom dijelu jame, ronjeno je u dvije jame u Suhom kanalu, pregledan je već istraženi dio nizvodnog dijela jame i nađena mjesta za dalja istraživanja, uzeti su uzorci vode za dalje analize i skupljeni su novi primjerci špiljske faune.
Uz to istražena je Pasja jama i jama Mala Rokinka i ustanovljena njihova hidrološka veza s Rokinom bezdanom.
Kroz logor ekspedicije od 10. srpnja do 15. kolovoza 2009. prošlo oko 50 ljudi iz Hrvatske,

Bosne i Hercegovine, Slovenije i Mađarske i svatko je dao svoj obol njezinu uspjehu. Pohvale i zahvale zaslužuju svi članovi, jer su svojim trudom i zalaganjem pridonijeli da se u Rokinoj bezdani od nepoznatog "otme" još nekoliko stotina metara, a "poznati" dio stavi u čvrste, realne okvire.

UČESNICI

DDISKF:
Tihomir Kovačević, Marijana Jelić, Alan Kovačević , Hrvoje Dragušica, Marjan Prpić, Mirko Stegić, Melita Kovačev, Tomislav Flajpan, Damir Pavelić, Alen Milošević, Darko Višek, Igor Lovrentjev, Tomislav Tonković, Beata Prpić, Azra Montana, Antonija Javor, Katja Mirnik

SD PAUK, Fužine:
Gordan Polić

HBSD:
Roman Ozimec

SZKBE:
Gabriella Koltai, Zsofia Libor, Andras Tegzes, Zoltan Tegzes

GBTE:
Eszer Domina, Gabor Palinkas, Istvan Vajdai, Katalin Pal, Gyorgy Tabi, Zsolt Pal, Mark Krkos, Attila Sumegi, Viktoria Talos, Boglarka Krkos, Marton Juhasz, Marton Juhasz

ATOM – Zavidovići:
Admir Bajraktarević, Sead Čahtarević, Jasmin Bečić, Lejla Čahtarević, Adnana Bajraktarević, Amina Bajraktarević, Mehmed Prelić, Jasmin Ferhatović, Zdenko Veljačić, Dejan Veljačić,

Robert Veljačić, Snježana Mrkela Veljačić, Samra Dđafić, Bahrudin Prijić, Zoran Jelinić

SAŽETAK
Rokina bezdana ubraja se među najzanimljivije speleološke objekte hrvatskog krša. Istražuje se još od 1960. godine. Upravo je ona bila glavni objekt temeljitog speleološkog, biospeleološkog i ostalih istraživanja u prvom dijelu MSRE "Rokina bezdana '09", koju je organizirao DDISKF. Preronjena su dva nova sifona uzvodno i otkriveno više od 300 metara novih kanala. Cijeli je objekt nanovo topografski snimljen, s novootkrivenim dijelovima. Potvrđeno je jedno od najvećih staništa čovječje ribice i slatkovodne spužvice u Hrvatskoj. Kroz istraživanja je prošlo više od 50 ljudi.
Istraživanja će se nastaviti.

LITERATURA:
Kovačević, T. *(1984): Speleološki objekti Stajničkog polja - stanište čovječje ribice (Proteus anguinus, Laur.). Deveti jugoslavenski speleološki kongres, Karlovac, Zbornik predavanja str. 237-249, Zagreb.*

Mladen Garašić & Tihomir Kovačević, *(1992.): Speleološki sustav Rokine bezdane u rješavanju hidrogeoloških odnosa u području Male i Velike Kapele (Lika). Speleologija Croatica, vol. 3, str. 15-22, Zagreb*

Kovačević, T. *(1992): Stanište čovječje ribice Proteus anguinus, L., 1768 u području Male Kapele (Lika), istraživana speleoronilačkim metodama. Speleologija Croatica, vol. 3, str. 39-42, Zagreb*

Mladen Kuhta *(2002): Speleološki istražni radovi u Rokinoj bezdani i trasiranje ponora u Jezeranama. Elaborat Speleološkog kluba «Željezničar», str. 1-27, Zagreb*

Andreja Bratić, *(2009): Hrvatski put u središte zemlje. Globus, br. 976, Zagreb, 2009., str. 66-69*

Roman Ozimec *(2009): Rokina bezdana – novo nalazište ogulinske špiljske spužvice. Subterranea croatica, br. 11, god. VII, str. 42, Karlovac*

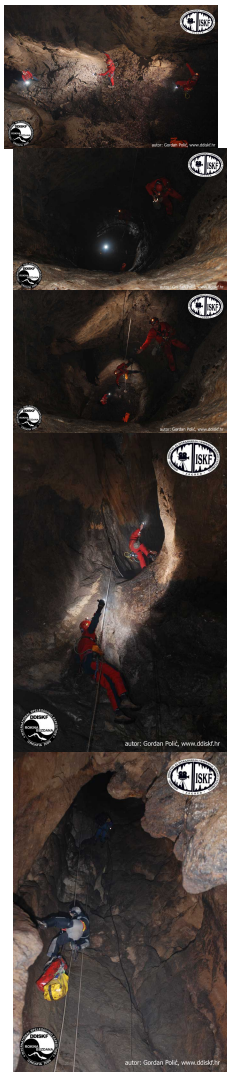
Jurica Jotić *(2009): U Rokinoj bezdani otkriven novi podzemni svijet pun spužvi i ribica, Novi list, srpanj 2009.*

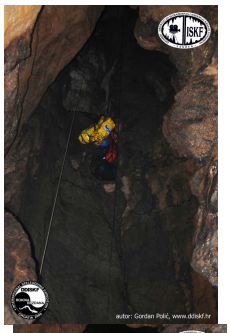
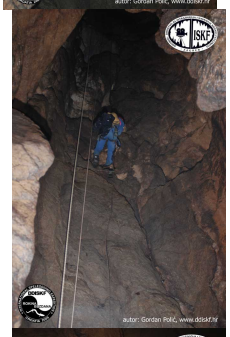
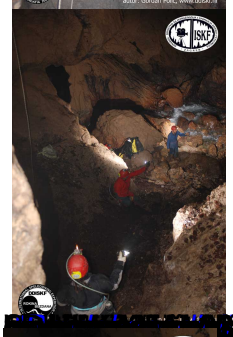
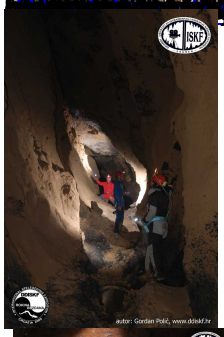
Prilozi:
Fotografije – Gordan Polić – Gogo
Foto portreti sudionika: Gogo, Luka, Tihi, Antonia, Alan, Ado ...
Nacrti – Rokina bezdana (samo tlocrt) - Pasja jama - Mala Rokinka
Vezani članci:
"Pasja jama i Mala Rokinka" (D. Pavelić)
"Rokina bezdana rječju i slikom" (M. Prpić)
"Otvorenje MSRE 'Rokina bezdana'" (A. Javor)

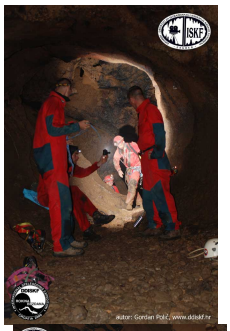

U nastavku: galerije slika

Na fotografijama:
"BUNAR"
dio ulaznog kanala, suženje koje počinje na -60 metara dubine i nastavlja se do dna (oko 40 metara). Nastalo vrtloženjem vode i oblikovano u bunar. Tijekom kišnih razdoblja, razina podzemne rijeke podigne se za oko trideset metara i potopi njegov dobar dio. Stometarska vertikala i bunar završavaju siparom koji se strmo spušta još nekoliko metara na "obalu" rijeke, odnosno u glavni kanal i dijeli ga na uzvodni i nizvodni...

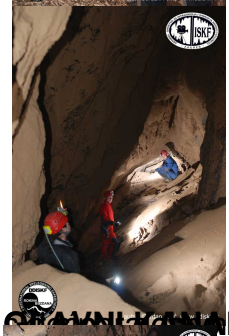

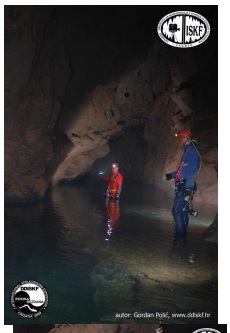

kaskada, zatim čineći slovo "T"

autor: Gordan Polić, www.ddskd.hr

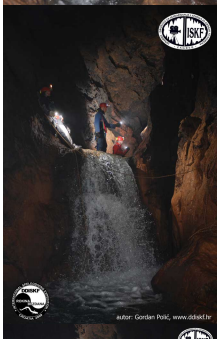

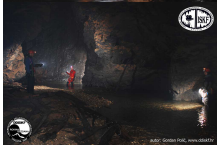

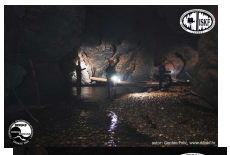
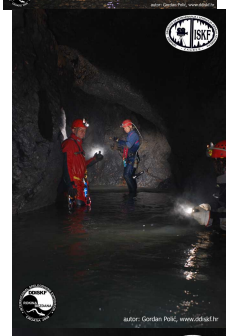
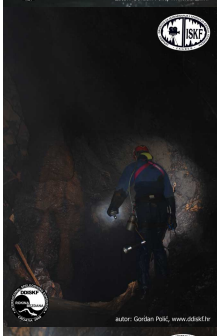
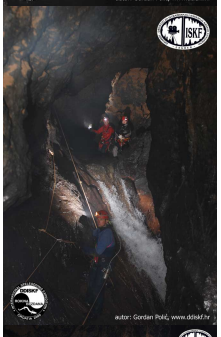

autor: Gordan Polić, www.ddskd.hr

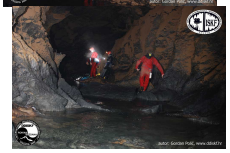

autor: Gordan Polić, www.ddskd.hr

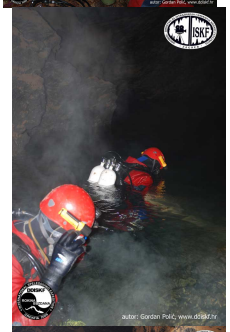
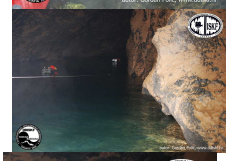
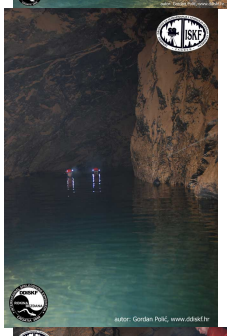

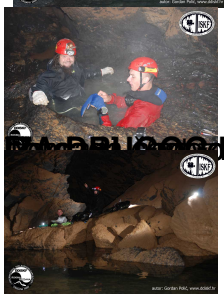

autor: Gordan Polić, www.ddskf.hr

autor: Gordan Polić, www.ddskf.hr

autor: Gordan Polić, www.ddskf.hr

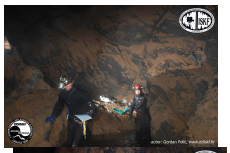

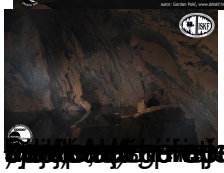

DDISKF
ROKINA BEZDANA
CROATIA 2009
MSRE "ROKINA BEZDANA"
2009.
ISKF
ZAGREB

ZASTAVA EKSPEDICIJE Zastava je sastavljena iz kombinacije zastava zemalja iz kojih dolaze članovi ekspedicije (Hrvatska, Mađarska,

INTERNATIONAL SPELEODIVING EXPEDITION
DDISKF
ROKINA BEZDANA
CROATIA 2009

[illegible] van

INTERNATIONAL SPELEODIVING EXPEDITION
DDISKF
ROKINA BEZDANA
CROATIA 2009
ISKF
Cetina
PRIRODNA IZVORSKA VODA

Cetina
INTERNATIONAL SPELEODIVING EXPEDITION
DDISKF
ROKINA BEZDANA
CROATIA 2009
ISKF